

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

פד.

עין משפט נר מצוה

יג א ב מ"י פ"ד מהל'
עירובין הלכה טו
טוש"ע א"ח סי' שעה
ק"צ:
יד ג ד מ"ט שם הלכה יז:
טו ה ו מ"י שם הלכה ח
וטוש"ע שם ק"ד:

רבינו הגאון

להנהו דייירי בעלייה, בההו להו בשילשול
ולאנשי חצר בוריקה.
וקתני גותנין אותו
למרפסת. ופריך רב, לאו
להנהו דייירי בעלייה,
אלא להני דייירי במרפסת
עצמה. ד"ע דמרפסת
ליתת בית דירה, מיהו
איכא דייירי במרפסת, אי
הני אימא סיפא פחות
מיכן לחצר ואי להני
דיירי במרפסת אמאי
(לא) לזה בפתח בעלייה,
ולזה בפתח הוא. אלא
מאי לחצר אף לחצר
ושניהן אסורין בו עד
שירעבו. הכי נמי מסתברא
כ"י. ת"ש חוליות הבור
הסלע שבבמה י' טפחים
למרפסת. והא להנהו
דיירי בעלייה בשילשול
הוא. ופריך רבינא להני
דיירי במרפסת דהוה
תשמישן בפתח. התינה
למרפסת, סלע. אלא
בור לא איפשר אלא
בשילשול. ופריקין בבור
מלא מים דליכא שילשול.
והא כי חסרי מ"א
הוה ליה בשילשול כ"י.
ופריקין אלא בבור מלא
פירות. והא אכיל מיתנהו
(חסרי להו (והוה) (והוה)
תשמישתייהו בשילשול.
ואסיקנא בור מלא פירות
של טבל דלא (והוה)
[חזיא] ליה ולא (שפלי)
[שקיל] מיתנהו ולא חסרי.
דיקא נמי דקתני דומיא
דסלע דלא חזי ליה
כ"י. ת"ש אנשי חצר
ואנשי עלייה ששכחו ולא
עירבו, כל שהוה למעלה
מ"י טפחים לבני עלייה.
למטה מ"י לחצר. כיצד
זו היוצא מן הכותל
למעלה מעשרה טפחים
בני עלייה משתמשין בו,
למטה מעשרה בני חצר
משתמשין בו. הא דביני
ביני דהוה לבני עלייה
בשילשול ולבני החצר
בוריקה שניהן אסורין
בו. ופריך רב נחמן
הכא ככותל [תשעה עשר]
עסקינן, וזו היוצא ממנו
למטה מ"י, (והנה) (והנה)
לבני חצר בפתח ולבני
עלייה בשילשול. גותנין
אותו לאילו שתשמישן
בו על ידי פתח.
למעלה מעשרה טפחים,
הוה לבני עלייה בפתח,
ולבני חצר בוריקה כ"י.
ולכא ה"ח דביני ביני

הבי נמי מסתברא מדרקני סיפא כו'. אומר ר"י דהאי ה"נ
מסתברא ליתא אלא אליבא דשמואל דוקא דכרז אדם אוסר
על חצירו דרך אויר צשמעין אצל לרז דלמר אין אדם אוסר על
חצירו דרך אויר הוה הא לחצר דוקא ומוותרין וא"ת למה הו"כך לדקדק
ה"נ מסתברא מקיפא דסיפא מפחות

ה"נ מסתברא מקיפא דסיפא מפחות
הו"מ לחצר דקתני גבי חוליות הבור
הו"מ לדקדק דלף לשמואל הוה פירושו
אף לחצר דהא חוליות הבור והסלע
דקתני שגובה י' טפחים ע"כ כגובה
החוליות עשרה טפחים משפת הבור
דהיינו מקרקעית החצר מדחשיב לה
לזני חצר בוריקה וא"כ כי קתני עלה
פחות מאלו לחצר הסלע והחוליות
משהו מעשרה א"כ מלאש חוליות עד
קרקעית הבור יש יומר מעשרה ואס
כן לא הוה חצר דוקא דלזני חצר
הוה נמי בשלשול כמו לזני עליות
דאין לחלק צין שלשול עשרה ל"י
ו"ל דמ"מ לא ה"ל למתני לשמואל
אף לחצר גבי חוליות הבור דנהי
דקרקעית הבור הוה אף לחצר מ"מ
תשמיש שעל הסלע וראש החוליות
הוה דוקא לחצר לשמואל אצל לרז
אכולהו הוה אף לחצר ה"ל למתני
כדליא אף לחצר ולהני מיימי מסיפא
דסיפא דלשמואל נמי הוה התם פירוש
לחצר אף לחצר צין אסלע צין
אקרקעית הבור כמו ש"ל לרז גבי
פחות מאלו לחצר: **ב"ר מאי איכא**
ל"מ"מ. וא"ת צור נמי הוה לזני מרפסת
בשלשול ולזני חצר בוריקה ושילשול
דלמר לקמן (פ"ה) כיון דלזה בוריקה
ושלשול ולזה בשלשול לחודיה כלזה
בוריקה ולזה פתח דמי וי"ל דלקמן
בוריקה על הפלגה אפ"ר הוה לך
אזיר אצל בוריקה גובה שלשול לא
עדיף לרז משלשול לחודיה ואין נראה
לר"י חילוק זה דאס היה אדם אוסר
על חצירו דרך אויר לרז לא היה
מפליג צין וזיקת גובה לזיקת אויר
מדפריך ליה ר"א לקמן (ס"ג): והא מר
הוה דלמר לזה בוריקה ולזה בשלשול
וגרסא לר"י דהא דלמר לקמן שאלו
הכא כיון דלזה כ"י ולזה בוריקה
כלזה בוריקה ולזה פתח דמי דיחוי

הוא כלומר דמנינו למידי ולמימר דלרז אדם אוסר על חצירו דרך
אזיר בעלמא היכא דהוה לתרויהו בוריקה אויר אצל לפי המסקנא הוה
טעמא דרז משום דאין אדם אוסר על חצירו דרך אויר לא נאמר
לזה בוריקה ושלשול ולזה בשלשול לחודיה כלזה בוריקה ולזה פתח
דמי אלא יהיה לזה בוריקה ושלשול ולזה בוריקה כלזה בוריקה ולזה
בשלשול ולא נחלק ציניה כמו שהיה סבר המקשה לקמן ועוד י"ל
לזה בוריקה ושלשול דלקמן איכא צ' עיני זריקה וזיקת אויר חזיקת
גובה אצל היכא דלזה בשלשול לחודיה ולזה בוריקה גובה ושלשול או
בוריקה אויר ושלשול שניהם אסורין: **ב"ר דבי חסרא אסירא כי**
ב"מ"א נמי אסירא. דהוה דבר הניטל בשבת ואינו מנועט ומסיק
בפירות של טבל דאין ניטלין בשבת ולא דמי לעפר ועמיד לפנותו
דלמר לעיל (דף ע"ג). דלא חי"ך דקיון דעמיד לפנותו לא מצט"ל (ט) דלא
מחילה המפסיק צין צ' חצירות אצל למעט גובה עשרה ולשנייה פתח
למרפסת כיון דאינו ניטל בשבת מנועט אע"ג דעמיד לפנותו כמו
כפה ספל דלמר לעיל (דף ע"ג). דמנועט: **ת"א שמע אנשי חצר**
ואנשי א' מרפסת כו'. ל"ג תנן דלזני משנה בשום מקום אלא ת"ש
גרס: (א) וכן צ' גוטרותאות כו'. פי' ש"י ל"ג וכן ור"ח גרס
לה דארישא קאי דקתני בפריקין (ב) גוטרותא שהיא למעלה מן כו':
לא

לא
שתי

צני עלייה. דגביה ממרפסת טובא אצל לרז מרפסת זו עולין ויורדין
ותל שצחצר שהוא גובה י' הוה נמוך מן העלייה י' דהוה לזה בשלשול
ולזה בוריקה וקתני דצני עלייה מותרין צו: הדרין במרפסת. כגון
שיש צה דיורין דלדידהו הוה האי תל שצחצר שיה לרז בתוך עשרה או
נמוך לז גובה מהם פחות מ"י: לזה

בפתח ולזה פתח. והא תרויהו
צני איתסורי ציה דהא סתם מרפסת
לא גביהא טובא: אף לחצר. כלומר
שתי הרשויות שולטות צו ואוסרין זה
על זה: ה"נ מסתברא. דמאי לחצר
אף לחצר קאמר וצדדיו מרפסת
עסקינן. מדקתני סיפא מופלגת
אפילו גובה י'. הוה לחצר: אי נמי.
דש"י ליה לאשתמושי: אמאי. נהי נמי
דמאי מרפסת צני עלייה רשותא
דמרויהו היא דלשניהן תשמישו צקשה
לחצר בוריקה גובה ולעלייה בוריקה
את משך ההפלגה ובשלשול את
הנמוכות ונהי דלשמואל שלשול לגבי
זריקה גובה נוח הוה הכא דליכא
שלשול וזיקת משך שוין לזריקה
גובה ואמאי לחצר: אלא. על כרחך
אף לחצר ואסורין. לרז נמי דמתרץ
לה צדדיו מרפסת מאי לחצר דקתני
אפחות מאלו אף לחצר קאמר
ואסורין: חוליות הבור. או שיש צחצר
סלע: למרפסת. וקס"ד צני עלייה
קאמר וקאי לרז: פיהא פלג. דהוה
לזני מרפסת כפתח שעל גבי הוה
תשמיש דידיה וגובהו) שיה לרז הוה:
אלא צור. שממלאים היינו תשמישנו
בשלשול הוה אפילו לזני מרפסת שהי
מקרקעיתו דולין וש"מ דהואיל ולזני
חצר תשמישו בוריקה שאין יכולין
למלאות אלא א"כ ופריקין דלי למעלה
מן החוליות יהינן לה לזני מרפסת
דבשלשול כשמואל: מלאה מים. דהוה
כפתח לזני מרפסת: דנטיבנא. שהן
מוקדין מממת אסור טבל ואסורין
לנטול: דומיא דסלע שאינו חסר:
ולמה לא נמיטנא. תרויהו הואיל
דנטיבנא מוקמת לה בשלמא צו
אמרת צבור מים קאמר ארנטרין צור
לאשתמינן דאע"ג דבשלשול הוה לזני
מרפסת אפ"ה לגבי חצר דתשמישתייה

בוריקה נחת חשיב ליה לשלשול דמרפסת אלא השתא דצור וסלע
שניהן תשמישתם על צנן תרויהו למה לי ליתני סלע ולא ליתני צור
הואיל וסוף סוף כדומיא דסלע צעית לאוקמיה נהי דצור בלא סלע
לא מנ"ל למתני דאס כן הוה אמניא צבור סתם קאמר להכי אנטרין:
סלע לגויי עלייה דצדטיבנא עסקינן אלא סלע בלא צור ליתני:
ה"ג לריבא דאי סנא סלע דליכא למיגור כו' ולא גרסינן אי סנא
צור אצל סלע לא. דהא צור בלא סלע לא מנ"ל למיתני כדפרישית:
מסוקנין. דשקלי מנייהו וחסרי ואתו לידי שילשול: ולא עירבו.
אלו עם אלו: צעשה סחוטנים. ככותל הבית צחצר אנשי חצר
משתמשין דלדידהו כפתח ולזני עלייה בשלשול: צעשה העליונים.
שהן מתחת לעלייה אנשי עלייה משתמשין דסמוכין הן לזני עלייה
והוה לדידהו כפתח ולזני חצר בוריקה: זו. הבולט חוץ לכותל
למעלה מעשרה. קא ס"ד בעלייה גובה טובא עסקינן והאי למעלה
לאו מן הקרקע מורד אלא ה"ק למעלה מתחלת טפח עשירי כשמתמודד
מן העלייה ולמטה עשרה דהיינו כדקתני רישא צ' עליונים אנשי
עלייה משתמשין: הא דצני צני. שצין י' עליונים ל"י תחתונים דהוה
לחצר בוריקה ולעלייה בשלשול: אסור. לתרויהו כרז: כפותל
השעה עשר עסקינן. דליכא צני צני דכל למטה מעשרה דידיה לחצר
צפתח ולעלייה בשלשול וכל למעלה מ"י דידיה לחצר בוריקה ולעלייה
צפתח. וככותל מעשרים לא מנ"ל לאוקמיה דאס כן שמעינן מינה רשע טפח עשירי
תנא קמא) אלא למעלה ולמטה. ובזו רחב ארבעה עסקינן דצניר מהכי לא הוה רשותא ומקום פטור הוה וצט"ל להכא ולהכא:

(א) כ"ס: א' וצנ, (ב) כ"ס: א'
ליחא, (ג) ז"ל עלייה (ד) וכן
וכי דבור אחד עם ד"ה
ת"ש וכו"מ מהנהגות האלון
מהר"ף לקמן פ"ה:
(ה) וכן פ"ה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' צני עלייה ואמאי
קרו לה: (ב) תוב"ד ל"ה כיון
וכי לא מנעל דרמי
למחיצה המפסיק: